

Barbora Daňková, *Reflexe osvícenství v dobové literatuře přelomu 18. a 19. století. Jak zábavně chce V. M. Kramerius pobavit?* Praha 2013

Hned na začátku je nutno říci, že paní autorka, Barbora Daňková, představila studii, která je na bakalářskou úroveň velice erudovaná a přínosná. Je třeba rovněž zdůraznit, že autorka přistupovala ke svému výzkumu i psaní práce aktivně a samostatně, téma bakalářské práce si zvolila sama, stejně tak si sama vyhledala literaturu a prameny, zvolila metody práce a provedla, troufám si říci, takřka profesionální analýzu zkoumaného materiálu. Problematika, kterou si zvolila, se navíc řadí k prioritám současného historiografického výzkumu českých dějin.

V centru zájmu tedy stojí česky psaná lidová výchovná literatura z pera osvícenců a obrozenců tzv. „první generace“ seskupených kolem České expedice V. M. Krameria. Autorka podává v první části svého díla erudovaný výklad o činnosti Krameria a o jeho publicistické strategii, velmi trefně charakterizuje dobu a důvody, jež tohoto osvícence a obrozence k jeho činnosti vedly a rozebírá obecnější či jednotlivým obrozeneckým autorům společné cíle, postupy a formy argumentace. Klade si rovněž téměř „chartierovskou“ otázku recepce lidových knížek a vztahu mezi jejich obsahem, formou, čtenářským ohlasem a efektivitou jejich „osvícensko-normalizačního“ úsilí.

Nejcennější částí studie paní Daňkové je finálně rozbor jednoho z děl dobové literatury určené převážně venkovskému lidu, z hlediska dnešního čtenáře velmi úsměvný Příběh Davida Opatrného. Na rozboru této knížky autorka rozehrála celou škálu přístupů k diskursní analýze a k postižení forem dobové osvícenské a obrozenecké argumentace a „propagandy“. Vypíchla přitom zásadní disciplinační cíle tohoto diskursu, důraz na racionalitu a utilitaritu a obraz „nového“ vzorného člověka doby. Narazila rovněž na velmi zajímavou otázku toho, co bylo ve sledované době považováno za humor a zábavu, co mohlo dobového čtenáře přilákat a upoutat k četbě takovéto literatury. Jde o otázku velice složitou, která by si zasloužila pečlivý výzkum provedený na širokém pramenném vzorku, neboť je třeba pochopit, jak dobový spisovatel i čtenář myslel a cítil, čemu se „tehdy“ smál. Jsme vůbec schopni tuto věc rozluštit, když humor je velice specificky svázán s kulturním a sociálním kontextem nejen každé generace, ale i skupiny lidí?

Malé připomínky bych možná měla k některým přehnaným výrazům zřejmě převzatým ze sekundární literatury publikované za minulého režimu, jako častý důraz na problematiku vztahu feudální vládcové/lid,

germanizace/úpadek české společnosti, šlechta, která se stydí za český jazyk atd. atd. To však neubírá na nezpochybnitelné hodnotě studie paní Daňkové. Práci celkově posuzuji jako velmi zajímavou, přínosnou a pečlivě zpracovanou a oceňuji ji známkou *výborně*.

PhDr. Martina Ondo Grečenková, Dr.

Historický modul FHS UK

Historický ústav AVČR